

Victoria

Çeviri Behçet Necatigil

Knut Hamsun

Nobel Edebiyat Ödülü

Roman

Değirmencinin oğlu dolaşıyor, hayaller kuruyordu. Yüzü güneşten, rüzgârdan kararmış, aklında bir sürü düşünce, on dördünde, güçlü, gürbüz bir delikanlıydı.

Büyüyünce kibrit işçisi olmak istiyor, bu enfes ve tehlikeli işe girerse kimsenin elini sıkmaya cesaret edemeyeceğini, çünkü parmaklarının kükürt bulaşığı olacağını düşünüyordu. O zaman bu korkulu meslek şerefine, arkadaşlarından göreceği saygı büyük olacaktı.

Ormandaki kuşlarına bakıyordu. Hepsini bir bir tanıyor, yuvalarının yerlerini biliyor, çığrılarından anlıyor, değişik seslenişlerle onlara karşılık veriyordu. Kaç kere bu kuşlara, babasının değirmenindeki unlarla yaptığı hamur topakları getirmişti.

Yol boyunca bütün bu ağaçlar, yakın dostlarıydı onun. Baharlarda özsularını almış, kışlarda onlara karşı bir küçük baba olmuş, karlarını temizlemiş, dallarını doğrultmuştu. Hatta yu-

karıda ıssız granit ocağındaki taşları da teker teker tanıyordu; birçoğuna harfler, işaretler kazımış; onları, bir rahibin cemaatini düzene sokuşu gibi intizama sokmuştu. Bu eski granit ocağında çok garip şeyler olurdu.

Yana saptı, dere kenarına indi. Değirmen işliyor, devcileyin ve boğuk bir gürültüyle sarsılıyordu. Kendi kendine yüksek sesle konuşarak buralarda dolaşırdı daima. Her köpük sanki kendi küçücük hayatını yaşar, hakkında bir şeyler söylenebilecek bir ömür sürer, işte orada kapağın önünde su, birdenbire dikey, aşağı dökülür, kurumaya asılmış parlak bir kumaşı andırırdı. Çağlayanın altındaki gölde balıklar olurdu; elinde olta, kaç kere orada durmuştu.

Büyüyünce dalgıç olmak istiyordu. Evet, bunu istiyordu. O zaman bir geminin güvertesinden denize atlar, yabancı âlemlere, ülkelere inerdi; oralarda kocaman, acayip ormanlar dalgalanır, ta dipte mercanlardan bir şato olurdu. Pencerenin birinden prenses ona el eder, “İçeri gel.” derdi.

Arka taraftan, kendisini çağırdıklarını duydu; babası: “Johannes!” diye sesleniyordu. “Şatodan haber göndermişler. Çocukları kayıkla adaya götürecekmışsin!”

Hemen yola çıktı. Değirmencinin oğluna yeniden gün doğmuştu.

Malikâne, yeşillikler içinde ufak bir şatoya benziyor, hatta ıssızlığıyla masallardaki sarayları andırıyordu. Duvarlarıyla çatısı, kemerli pek çok pencereyle dolu; beyaz boyalı, ahşap bir konaktı bu. Yuvarlak kulesinde, misafirler geldikçe bir bayrak dalgalanırdı. Herkes bu konağa şato diyordu. Konağın önü bir taraftan dar bir koya açılıyor, öte yandan büyük ormanlar uzanıyor, ta gerilerde birkaç köylü kulübesi görülüyordu.

Johannes iskeleye vardı, çocukların kayığa binmelerine yardım etti. Onları zaten tanıyordu: Şato sahibinin çocukları ve onların şehirli arkadaşları. Hepsi de sularda bata çıka yürüyebilmek için ayaklarına uzun konçlu, sağlam çizmeler geçirmişlerdi. Ama ayağına sandal giymiş, üstelik henüz on yaşındaki Victoria'yı, adaya vardıkları vakit, karaya kucakta taşımak gerekti.

“Seni ben taşıyayım mı?” diye sordu Johannes.

On dört, on beş yaşlarında bir şehir çocuğu, Otto: “Olmaz, ben taşırım!” diyerek kızı kucağına aldı.

Johannes durdu; kızın karaya, yukarı taşınmasına baktı, teşekkür ettiğini duydu. Daha sonra Otto başını çevirip: “Sen kayığı bekle!” dedi. “Nedir bu çocuğun adı?”

“Johannes!” cevabını verdi Victoria. “Evet, kayığı beklesin o.”

Johannes kıyıda kaldı, ötekiler, ellerinde sepetler, yumurta toplamaya adanın içerlerine gidiyorlardı. Johannes bir an durdu, düşündü. O da birlikte gitmek isterdi; kayığı karaya çekemezler miydi sanki? Çok mu ağır? Hiç de değil! Kayığı kavradı, biraz yukarı aldı.

Uzaklaşan çocukların gülüşüp konuştuklarını işitiyordu. Peki, gidin hadi, güle güle. Ama niçin onu da götürmüyorlardı? Yuvaların yerlerini biliyordu, onları oralara götürebilirdi; içlerinde gagaları kılı, yırtıcı kuşlar olan, garip, gizli kaya oyukları biliyordu. Bir seferinde bir de kakım görmüştü.

Kayığı tekrar suya sürdü, adanın öte geçesine doğru kürek çekmeye başladı. Bir hayli yol almıştı ki uzaktan bağırıldılar: “Geri dön, kuşları ürkütüyorsun!”

Sorar gibi: “Size kakımın yerini göstersem?” diye karşılık verdi. Bekledi biraz.

“Yılan kovuklarını da tutsüleyebiliriz, kibrit var bende!”

Cevap vermediler. O da kayığı çark ettirip geldikleri yere döndü, kayığı karaya çekti.

Büyüyünce, sultandan bir ada satın almak, bu adaya kimseyi sokmamak istiyordu. Adasının kıyılarını gambot koruyacaktı. Köleleri gelecekler: “Efendimiz,” diyeceklerdi, “bir gemi kayalara oturdu. İçindeki gençler ölmek üzere!” Cevap verecekti; “Ölsünler!” “Efendimiz, imdat istiyorlar, kurtarabiliriz de, içlerinde beyazlar giyinmiş bir de kadın var!” Gürleyen bir sesle emredecekti: “Kurtarın!” Senelerce sonra şato çocuklarının hali gözlerinin önüne geliyordu. Victoria ayaklarına kapıyor, kurtarıldıkları için teşekkür ediyordu. “Bir şey değil, ben vazifemi yaptım!” diye cevap verecekti. “Topraklarımda istediğiniz yere gitmekte serbestsiniz!” Sonra onlara sarayının kapılarını açacak, ikramlarını altın tabaklar içinde yapacaktı; üç yüz esmer cariye bütün gece şarkı okuyacak, oynayacaklardı. Şato çocukları adadan ayrılıp giderlerken, Victoria, imkânsız yapamayacaktı bunu. Kendini, önünde yerlere atacak, hıçkıracaktı; çünkü, Victoria kendisine âşık olacaktı. “Bırakın da ben kalayım, reddetmeyin beni efendimiz; kulu-nuz, köleniz olayım!..”

Heyecandan ürpererek hızlı hızlı adanın içerilerine doğru yürümeye başladı. Evet, şatonun çocuklarını kurtarmak istiyordu, nerden belli, şimdi yollarını şaşırmadıkları? Olur a, Victoria iki kaya arasına sıkışmıştır da çıkamıyordur bir türlü! Yeterdi onu kurtarmak için bir kolunu uzativermesi.

Yanlarına varınca çocuklar şaşırmış, ona baktılar. Kayığı bırakıp da mı gelmişti?

“Kayığa bir şey olursa, suçlu sensin!” dedi Otto.

“Size ahududuların yerini gösteriyim mi?” diye sordu Johannes.

Çocuklarda derin bir sessizlik oldu. Victoria atıldı: “Sahi mi, hani nerde?”

Ama şehirli çocuk, hemen topladı kendini: “Şimdi bununla uğraşamayız!” dedi.

“Ben deniz kabuklarının yerlerini de biliyorum!” dedi Johannes.

Yeniden sessizlik.

“İçlerinde inci var mı?” diye sordu Otto.

“Ah, ya varsa!” diye haykırdı Victoria.

Johannes bunu bilmediğini, ama kabukların ta ilerde, beyaz kumların arasında olduğunu söyledi; kayık lazım, dalmak lazım, dedi.

Teklifini alaya alıp gülüştüler. “Eh, sen de bir dalgıca benziyorsun doğrusu!” dedi Otto.

Johannes’in göğsü daralıyordu.

“İsterseniz tepeye çıkar, denize bir kaya yuvarlarım!” dedi.

“N’olacak yuvarlayınca?”

“Hiiç, hani sanki... Seyredersiniz.”

Bu teklifi de kabul etmediler. Utanarak sustu Johannes. Sonra onlardan ayrı, adanın öte ucunda yumurta aramaya koyuldu.

Çocuklar, tekrar kıyıda, kayığın başında toplandıkları vakit Johannes'in yumurtaları hepsininkinden fazla idi, yumurtalarını kasketinde kollayarak taşıyordu.

"Bu kadar çok yumurtayı nasıl da buldun?" diye sordu şehirli çocuk.

Sevinmiş cevap verdi Johannes: "Yuvaların yerlerini bilirim ben. İşte hepsini seninkilerin yanına koyuyorum, Victoria!"

"Dur!" diye bağırdı Otto. "Neden?"

Hep birden Otto'ya baktılar. Otto kasketi gösterdi, sordu: "Kasket temiz mi; emin misiniz?"

Johannes tek şey söylemedi. Sevinci, birden uçup gidivermişti. Elinde yumurtalar, yavaş yavaş, adanın içerilerine doğru yürümeye başladı.

"Ne oldu buna? Nereye gidiyor?" diye sordu Otto, sabırsızlanarak.

"Nereye gidiyorsun Johannes?" diye seslendi, peşinden koştu Victoria.

Johannes durdu ve sakın cevap verdi: "Yumurtaları yerine koyacağım!"

İkisi, bir an durup bakiştılar.

"Öğleden sonra taş ocağına gidiyorum!" dedi Johannes.

Victoria cevap vermedi.

"Sana mağarayı gezdirirdim."

"İyi ama, korkuyorum ben!" cevabını verdi Victoria. "Çok karanlık demedin mi?"

Büyük üzüntüsüne rağmen gülümsedi Johannes ve cesaretle karşılık verdi: “Karanlık. Fakat ben varım yanında.”

O eski granit ocağı, öteden beri oyun yeriydi Johannes’in. Ora halkı, onun orada kendi kendine konuşup bir şeyler yaptığını görmüşlerdi; bazen papaz olur, ibadet oyunu oynardı.

Ocak çoktandır terk edilmişti; şimdi taşların üstünde yosunlar yeşermiş; burguların, lağımların delikleri silinip kaybolmaya yüz tutmuştu. Olsun; değirmencinin oğlu gizli mağaranın içini bir düzene koymuş, özene bezene süslemişti. Dünyanın en yılmaz çetesi olan haydutların reisi sıfatıyla orada otururdu.

Johannes bir gümüş çingırağı çalıyor. Küçümencik bir adam, takkesi elmas tokalı bir cüce, hoplayarak içeri giriyor. Bu uşaktır. Yerlere kadar eğiliyor. “Prenses Victoria gelirse içeri al!” diyor Johannes. Cüce tekrar yerlere kadar eğilip kayboluyor. Johannes yumuşacık divanın üzerine rahatça uzanıyor, düşünmeye başlıyor. Victoria’yı buraya buyur edecek, önüne altın ve gümüş tabaklarda nefis yemekler çıkaracaktır. Bir odun yığını yalazlar içinde mağarayı aydınlatacak, mağaranın içerlek bir yerinde, sırma işlemeli bir perde gerisinde, prensesin yatağı hazırlanacak, on iki şövalye yatağın başucunda nöbet tutacaktır.

Johannes ayağa kalktı, sürünerek mağaradan çıktı, etrafı dinledi. İleride patikada dalların, yaprakların içinde bir çıtırtı.

“Victoria!” diye seslendi.

“Geliyorum!” cevabını aldı.

Johannes, Victoria’yı karşıladı.

“Korkuyorum...” dedi Victoria.

Johannes omuz silkti, cevap verdi: “Ben demin içerdeydim, şimdi çıktım.”

Mağaraya girdiler. Johannes bir taşın üstünde kıza yer gösterdi: “Bu taş dev oturmuştu.” dedi.

“Hii, aman söyleme, bir şey anlatma bana! Sen korkmadın mı?”

“Yoo!”

“Öyle ama dev tek gözlü demiştin hani! Cinler tek gözlü olur.”

Johannes düşündü.

“İki gözü vardı ya, biri görmüyordu. Bunu bana dev kendisi söyledi.”

“Daha ne dedi? Dur, aman anlatma!”

“Yanında çalışıp çalışmayacağımı sordu.”

“Razı olmadın ya? Allah korusun.”

“Yoo, razı oldum gibi bir şey. Olmaz demedim.”

“Delisin sen! Kayalara hapsedilmek mi istiyorsun?”

“Bilmem ki! Bu dünya da güzel bir yer değil pek.”

Sustular.

“Şehirden bu oğlanlar geleli hep onların yanındasın!” dedi Johannes.

Yine sustular.

Johannes devam etti: “Ama ben onların hepsinden daha kuvvetliyim; seni daha iyi taşıyabilirim, kayıktan daha kolay çı-

karabilirim. Güveniyorum kendime; tam bir saat seni havada tutabilirim. Bak!”

Johannes, Victoria’yı kucaklayıp havaya kaldırdı. Kollarını Johannes’in boynuna doladı Victoria.

“Peki, yeter artık.”

Johannes onu yere bıraktı.

“Öyle ama, Otto da kuvvetli!” dedi Victoria. “Büyüklerle de dövüşmüş.”

Duraklayıp sordu Johannes: “Büyüklerle mi?”

“Evet; büyüklerle, şehirde...”

Sustular. Johannes düşünüyordu.

“Şu halde mesele kalmadı,” dedi, “ben yapacağımı biliyorum.”

“Ne yapacaksın?”

“Devin yanında çalışacağım.”

“Olmaz, çıldırdın mı, dinle beni!” diye bağırdı Victoria.

“Benim için hepsi bir. Karar verdim.”

Victoria, bir çare düşünüyordu.

“Öyle ama, tekrar gelecek mi bakalım?”

Johannes cevap derdi: “Gelecek.”

Victoria, bir solukta: “Buraya mı?” diye sordu.

“Evet.”

Victoria, ayağa kalktı, mağaranın ağızına doğru yürüdü.

“Gel, çıkalım buradan, daha iyi.”

Johannes, kendisi de sararmış: “Acelesi yok!” dedi. “Gece olmadan gelmez. Tam gece yarısı gelecek.”

Victoria yatıştı, tekrar yerine oturmak istedi. Ama kendi yarattığı korkuyu yenmek Johannes için kolay olmuyor, mağarada durdukça endişesi artıyordu: “Mutlaka çıkmak istiyor-san,” dedi, “dışarıda, üzerinde ismin yazılı bir taş var; sana onu gösterebilirim.”

Sürünerek mağaradan çıkıp taşı aradılar. Victoria taşı görünce mutluluk ve gurur duydu. Johannes duygulandı, ağlamaklı oldu: “Ben buralardan gidersem bu taşı gördükçe beni hatırla!” dedi. “Beni an!”

“Evet, tabii!” cevabını verdi Victoria. “Ama yine dönüp gelirsin, değil mi?”

“Orasını Allah bilir. Hayır, bir daha gelmem sanırım.”

Geri dönüyorlardı. Johannes ağladı, ağlayacak.

“Hoşça kal!” dedi Victoria.

“Olmaz, biraz daha götüreyim seni.”

Baştan savmak ister gibi, bu derece duygusuz bir “Hoşça kal!”, Johannes’in yaralı gönlündeki öfkeyi körüklemişti. Johannes birden durdu, içten bir heyecanla:

“Sana şunu söyleyeyim ki Victoria,” dedi, “sana benim kadar iyi davranan bir başkasını bulamayacaksın. Bunu da bilmiş ol.”